

Yhteenveto kaupunkitasoisen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman 2022–2025 tavoitteista ja toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi kaupunkiympäristön toimialalla

Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma on käsitelty toimialan johtoryhmässä 18.5.2022.

Kaupunkiympäristön toimialan panostus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön liittyy etenkin kaupungin julkisten toimitilojen ja yleisten alueiden esteettömyyden ja turvallisuuden parantamiseen sekä liikkumismuotojen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat huomioivalla tavalla. Lisäksi toimialalla on keskeinen rooli kestävän yhdyskuntarakenteen ja asuntopolitiikan toteuttajana. Toimialan nostot tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisiksi toimenpiteiksi on valikoitu näiltä aihealueilta.

Vantaan ratikka

Vantaan ratikka on suunnitteilla oleva pikaraitiotieyhteys, joka kulkisi Helsingin Mellunmäestä Hakunilan ja Tikkurilan kautta Helsinki-Vantaan lentokentälle. Valtuusto päättää ratikan toteutuksesta keväällä 2023. Jos hanke etenee toteutukseen, se parantaa merkittävästi itäisen Vantaan poikittaisia liikenneyhteyksiä ja yhdistää Vantaan nykyistä tiiviimmin osaksi seudullista raideverkkoa. Raideliikenteen kehittämisellä on suuri merkitys esteettömän joukkoliikenteen edistämässä ja parhaillaan käynnissä olevassa suunnittelutyössä onkin kiinnitetty erityistä huomiota ratikan ja pysäkkien esteettömyyteen. Uutta liikenneyhteyttä ja kaupunkirakennetta suunniteltaessa on myös tärkeää kiinnittää huomiota ratikan varren viihtyisyyteen ja turvallisuuteen, jotta ratikka olisi yhdenvertaisesti eri ryhmille saavutettava liikenneväline.

Uuden raideyhteyden myötä parantuvien yhteyksien toivotaan myös houkuttelevan miehiä kasvavissa määrin joukkoliikenteen käyttäjiksi. Helsingin seudun liikenteen viimeisimmän liikkumistutkimuksen (2018) mukaan naiset ovat yliedustettuina joukkoliikenteen käyttäjissä. Raideliikenteessä sukupuolten välinen ero on HSL:n mukaan aavistuksen pienempi kuin bussiliikenteessä.

Päävastuu ratikkahankkeesta on katujen ja puistojen palvelualueella, mutta hankkeen valmisteluun osallistuvat tiiviisti myös kaupunkirakenteen ja ympäristön (kaavoitus) sekä kiinteistöjen ja tilojen (kiinteistökehitys) palvelualueet.

Toimitilojen esteettömyyden edistäminen

Kaupunkiympäristön toimiala huomioi uudisrakennushankkeissa ja vanhojen toimitilojen peruskorjauksissa myös esteettömyysnäkökohdat. Velvoite esteettömyyden huomiointiin tulee kaupungin omien ohjeistusten ohella lainsäädännöstä. Esteettömyyden edistäminen on osa toimialan jatkuvia tehtäviä. Näkökulma huomioidaan sekä toimitilojen suunnittelussa sekä uudisrakentamisen että keskeisten peruskorjausten yhteydessä painottaen etenkin julkisessa asiakaskäytössä olevien tilojen esteettömyyttä.

Toimialan tarkoituksena on lähivuosina kehittää esteettömyystyötä mm. tiivistämällä yhteistyötä kaupungin vammaisneuvoston sekä sen rakennusjaoston kanssa. Suunnitteilla on prosessi, jossa vammaisneuvosto voisi nykyistä tehokkaammin tuoda toimialan tietoon kaupungin toimitilojen esteettömyydessä havaittuja puutteita. Samalla kehitettäisiin raportointia tehtyjen esteettömyyttä parantavien toimenpiteiden suhteen sekä vammaisneuvoston vaikutusmahdollisuuksia toimitilajohtamisen työohjelman valmisteluvaiheessa. Esteettömyyskysymykset huomioidaan myös toimialan koulutussuunnittelussa.

Toimitilojen esteettömyyden kehittämisessä päävastuu on kiinteistöjen ja tilojen palvelualueella. Toimialan talous- ja hallintopalvelut tukee palvelualueiden toimintaa mm. kehittämällä toimielintyöskentelyn prosesseja sekä avustamalla etenkin toimialatasoisessa koulutussuunnittelussa. Rakennusvalvonta tarkastelee esteettömyyskysymyksiä viranomaistoimivaltansa puitteissa.

Kaupungin yleisten alueiden viihtyisyyden ja koetun turvallisuuden parantaminen sukupuolitietoista budjetointia hyödyntäen

Kaupunkiympäristön toimialalla on tehty pitkäjänteisesti työtä kaupungin katu- ja puistoalueiden viihtyvyyden ja koetun turvallisuuden edistämiseksi. Työssä on hyödynnetty sukupuolitietoisen budjetoinnin menetelmää. Turvallisuuskyselyssä (Turvallisempi Vantaa: Turvallisuuskysely 2021) sekä liikenneturvallisuuskyselyssä (Vantaan kaupungin liikenneturvallisuuskyselyn tulokset 2022) on havaittu, että etenkin naiset kokevat asemien seudut turvattomiksi. Turvallisuuden tunnetta on mahdollista kehittää mm. siistimällä ympäristöä ja parantamalla valaistusta. Toimialan vuoden 2023 sukupuolitietoisen budjetoinnin hankkeeksi on valittu Korson asemanseudun kehittäminen. Yleisten alueiden kunnossapidosta vastaa katujen ja puistojen palvelualue, mutta Korson keskustaan kohdistuu

myös useita kaavoitushankkeita, joilla on pidemmällä tähtäimellä vaikutusta alueen elinvoimaisuuteen ja ympäristön viihtyisyyteen.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomioiminen kaupunkiympäristön toimialan ohjelmatyössä

Liikennepoliittinen ohjelma

Liikennejärjestelmän ratkaisut vaikuttavat keskeisesti ihmisten arkeen ja elämään. Liikkumismahdollisuudet eivät ole automaattisesti kaikille samat esimerkiksi erilaisista liikkumisrajoitteista tai vaikkapa käytettävissä olevista tuloista johtuen. Liikkumistavoissa on eroja myös naisten ja miesten välillä: naiset käyttävät enemmän joukkoliikennettä ja kävelevät, kun taas miehet liikkuvat enemmän henkilöautolla. Naiset ovat myös enemmän huolissaan turvallisuudesta. Liikennejärjestelmän tulee kuitenkin tarjota mahdollisuus sujuvaan ja turvalliseen liikkumiseen kaikille, joten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat on keskeistä huomioida myös liikennejärjestelmän suunnittelussa.

Valmisteilla olevan Vantaan liikennepoliittisen ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on, että liikennejärjestelmä edistää liikkumisen tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Erityisesti huomiota kiinnitetään arjen palvelun saavutettavuuteen kaikilla kulkumuodoilla. Keskeisenä tavoitteena on edistää kestävästä liikkumisesta eli kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen olosuhteita ja houkuttelevuutta, mikä parantaa liikkumisen ja osallistumisen mahdollisuuksia kaikille ja erityisesti niille, joille auton käyttäminen ei esimerkiksi iän, terveyden tai varallisuuden puolesta ole mahdollista. Esteettömyyden edistämällä varmistetaan, että liikkuminen onnistuu erilaisista rajoitteista huolimatta tai esimerkiksi lastenvaunuilla tai matkalaukkujen kanssa kulkiessa. Uutta kaupunkiympäristöä suunniteltaessa esteettömyys onkin aina lähtökohtana, minkä lisäksi vanhaa ympäristöä parannetaan myös esteettömämmäksi.

Liikennepoliittisen ohjelman kanssa samanaikaisesti on tehty kävelyn edistämishjelmaa, pyöräliikenteen kehittämishjelmaa sekä liikenteen rauhoittamisen periaatteet ja liikenneympäristön parantamisen toimenpidesuunnitelma -työtä. Näissä on määritelty lukuisia tarkempia tavoitteita ja toimenpiteitä esimerkiksi käveltävyyteen, esteettömyyteen, pyöräliikenteen olosuhteisiin ja ympäristön turvallisuuteen liittyen. Näiden ja liikennepoliittisen ohjelman periaatteiden ja toimenpiteiden toteutumisen myötä Vantaan liikennejärjestelmä kehittyy entistä tasa-arvoisemmaksi ja yhdenvertaisemmaksi.

Maa- ja asuntopoliittinen ohjelma

Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.6.2018 § 9 ja päivitetty valtuustossa 10.10.2022 § 7. Linjausten yhteydessä on myös määritelty ne toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Vantaan maa- ja asuntopoliittisten linjauksien tavoitteena on, että asuntotuotanto on monipuolista ja sosiaalisesti kestävä. Asukkaille löytyy tarpeita sekä maksukykyä vastaava koti. Tavoitteeseen liittyvät toimenpiteet:

- Varmistamme asuntopoliitiikalla ja tontin luovutuksilla, että kaupunginosista ja asuinalueilta löytyy riittävästi monipuolisia asumisen vaihtoehtoja.

- Vähennämme asunnottomuutta Vantaalla seudullisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti.
- Varmistamme tarpeita vastaavien erityisryhmien asuntojen rakentumisen Vantaalle seudullisten tavoitteiden mukaisesti.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelma

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman tavoitteena on asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen kaventaminen. Toimenpiteitä on lukuisia ja kaupunkiympäristön toimialaa koskevana toimenpiteinä on esimerkiksi kehittää tiedolla johtamista (muun muassa eriytymiseen liittyvä tutkimus) sekä kehittää huono-osaisimpia alueita yhteisökehittäjämallilla ja osallistuvan budjetin keinoin. Lisäksi toimenpiteitä ovat Havukosken kaupunginosaan kohdistettu toimintaraha ja kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmat sekä viestinnällinen profilointi.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman kaupunkitasoisesta koordinoinnista vastaa kaupunkikulttuurin toimiala.

Kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma:

<https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan%20kaupungin%20tasa-arvo-%20ja%20yhdenvertaisuusty%C3%B6n%20suunnitelma%20strategiakaudelle%202022-2025.pdf>

Luottamushenkilöiden toiminta

(katso suunnitelman luku 2.1.1)

TAVOITE

Poliittiset luottamushenkilöt edistävät toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

TOIMENPITEET

Sitoutuminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen strategiassa ja strategiaan pohjautuvassa päätöksenteossa.

Sitoutuminen on ilmaistu kaupunkistrategiassa Vantaan arvojen yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto, -hallitus, lautakunnat, nuorisovaltuusto ja vaikuttajatoimielimet saavat tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvää perehdytystä ja koulutusta.

Kaupunkiympäristön toimialan lautakunnille järjestetään koulutus tasa-arvo- ja

yhdenvertaisuusasioista alkuvuodesta 2023. Koulutuksen järjestämisestä vastaa kuntademokratian palvelualue.

Sanoutuminen irti vihapuheesta ja turvallisemman yhteisen tilan varmistaminen Vantaan poliittisten luottamushenkilöiden eettisten periaatteiden avulla.

Edellä kerrottu koulutus sisältää sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman että luottamushenkilöiden eettiset periaatteet.

Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa

(katso suunnitelman luku 2.1.2)

TAVOITE

Vantaan kaupunki syventää toiminnallisen tasa-arvotyön tekemistä päätöksenteossa ja kaikissa palveluissaan.

TOIMENPITEET

Jokainen toimiala ja palvelualue määrittelee omat tärkeimmät tasa-arvotyön kohteensa ja toimensa tämän kaupunkitasoisen suunnitelman perustalta.

Tämä asiakirja on prioriteettien määrittely.

Kaikessa strategisessa suunnittelussa ja ohjelmatyössä on velvoite ottaa huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Katso alussa oleva teksti Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomioiminen kaupunkiympäristön toimialan ohjelmatyössä.

Vakiinnutamme talousarviotyöhömme sukupuolitietoisen budjetoinnin menetelmän käytön toimialojen vuonna 2021 käynnistämien kohteiden avulla.

Vuoden 2023 kohde on asemanseutujen turvallisuuden ja viihtyisyyden kehittäminen Korsossa.

Teemme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoista turvallisuustyötä.

Katso edellinen kohta sekä alusta Toimialan keskeiset toimenpiteet.

Sisällytämme sukupuolinäkökulman tilastoihin, esitysmateriaaleihin ja esityksiin.

Hyödynnämme hankkeiden tarjoamat mahdollisuudet paremmin.

Tunnistamme ja huomioimme koronakriisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset

pandemian hoidossa ja jälleenrakennustyössä.

Määrittelemme ja käynnistämme sukupuolten eriytymistä lieventäviä toimenpiteitä.

Toimialalla ei ole erityisiä toimenpiteitä näihin kohtiin.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa (luku 2.1.3)

TAVOITE

Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimialan työ on sukupuolitietoista ja tasa-arvoon pyrkivää.

TOIMENPITEET

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla tavoitellaan johtoryhmän tahdon mukaisesti tasa-arvon toimintakulttuuria.
- Koulut ja oppilaitokset siirtyvät lakisääteisten suunnitelmiensa teossa käyttämään yhteistä vantaalaista suunnittelupohjaa.
- Määrällisen ja laadullisen tasa-arvotiedon hankkimista ja hyödyntämistä parannetaan edelleen.
- Sukupuolitietoisen budjetoinnin toimintatavan omaksuminen.

Nämä toimet eivät koske kaupunkiympäristön toimialaa.

Syrjimättömyys sukupuolen perusteella (luku 2.1.4)

TAVOITE

Tunnistamme sukupuoleen perustuvaa syrjintää, mukaan lukien häirintää ja seksuaalista häirintää, kaikilla työmme osa-alueilla saadaksemme kaikki syrjinnän muodot loppumaan välittömästi.

TOIMENPITEET

Syrjinnän vastaisessa työssämme käsittelemme syrjinnän eri muotoja.

Kuulemme järjestöjä ja teemme niiden kanssa yhteistyötä sukupuoleen perustuvan syrjinnän vastaisessa työssä.

Kysymme vastaajien ja tutkittavien kokemuksia syrjinnän eri muodoista kyselyissä ja tutkimuksissa.

Toimialalla ei ole erityisiä toimenpiteitä näihin kohtiin.

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy (luku 2.1.5)

TAVOITE

Ennaltaehkäisemme sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää.

TOIMENPITEET

Sukupuolen moninaisuus sisältyy tasa-arvokoulutukseemme.

Annamme asukkaalle ja asiakkaalle mahdollisuuden määritellä oman sukupuolensa itse.

Teemme yhteistyötä sateenkaarijärjestöjen kanssa.

Ei erityisiä toimenpiteitä näihin kohtiin.

Toiminnallinen yhdenvertaisuustyö: syrjimättömyys (luku 2.2.1)

TAVOITE

Olemme syrjimättömiä omassa toiminnassamme ja puutemme muiden toteuttamaan syrjintään sitä havaitessamme.

TOIMENPITEET

Teemme yhteistyötä kaupunkiorganisaation sisällä sekä kaupunkina kansallisten viranomaisten sekä valtakunnallisten ja paikallisten yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen kanssa syrjinnän havaitsemiseksi omassa toiminnassamme.

Parannamme osaamistamme väkivaltaisesta radikalisaatiosta ja ekstremismistä.

Edistämme antirasistista toimintaa kaikissa palveluissamme.

Ei erityisiä toimenpiteitä näihin kohtiin.

Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (luku 2.2.2)

TAVOITE

Teemme yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointia ja toteutamme yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä kaikissa palveluissamme.

TOIMENPITEET

Yhdenvertaisuuden edistämisen velvoite koskee kaikkia palvelujamme.

Toimiala tekee yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelua.

Kehitämme digitaalista saavutettavuutta.

Uuden kaupunkitasoisen palautejärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto.

Varmistamme Suomen romanien huomioimisen yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Ei erityisiä toimenpiteitä.

Rakennusten ja tilankäytön suunnitteluun otetaan työn alusta saakka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulma.

Toimialalla on erityinen vastuu tästä asiasta. Katso alusta Toimitilojen esteettömyyden kehittäminen.

Teemme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa yhteistyötä Vantaa-Kerava -hyvinvointialueen kanssa.

Ei erityisiä toimenpiteitä.

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

(katso suunnitelman luku 2.2.3)

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala määrittelee tähän TAVOITTEEN ja TOIMENPITEET.